

Napomene uz finansijske izvještaje 31.12.2019

1. Osnovni podaci o društvu

Akcionarsko društvo za osiguranje GRAWE, Banja Luka (u daljnjem tekstu Društvo) registrovano je u Osnovnom sudu u Banjoj Luci 15. oktobra 2001. godine pod brojem uložka 4-2-00, a na osnovu Rješenja Ministarstva finansija Republike Srpske o izdavanju dozvole za obavljanje poslova osiguranja života broj 04-2740 od 06. jula 2001. godine. Rješenjem istog Ministarstva br. 04-4455/08 od 10. juna 2003. godine, Društvo je dobilo dozvolu za obavljanje poslova ostalih osiguranja.

Rješenjem Osnovnog suda u Banjoj Luci dana 30. oktobra 2007. godine upisano je u sudski registar usklađivanje Društva sa odredbama Zakona o društvima za osiguranje („Službeni glasnik RS“, broj 17/05), a u skladu sa rješenjem Agencije za osiguranje Republike Srpske br. 05-128-1/07 i br. 05-128-2/07 od 06. avgusta 2007. godine kojim je Društvo dobilo dozvolu za obavljanje poslova:

- životnih osiguranja iz člana 49. stav 2. tačka d) Zakona o društvima za osiguranje;
- neživotnih osiguranja iz člana 49. stav 2. tačka b) istog zakona;

Sjedište Društva je u Banjoj Luci , ul. I Krajiškog korpusa br. 39.

Matični broj Društva je: 1949039, a JIB je 4400887090001.

Društvo je na dan 31. decembra 2019. godine zapošljavalo 14 radnika (na dan 31. decembra 2018. godine 11 radnika).

2. Osnove za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izvještaja

Izjava o usaglašenosti

Priloženi finansijski izvještaji predstavljaju godišnje finansijske izvještaje Društva i sastavljeni su u skladu u skladu sa važećim Zakonom o računovodstvu i reviziji Republike Srpske (Sl. Glasnik RS br. 94/15) i propisima Agencije za osiguranje Republike Srpske koji regulišu finansijsko izvještavanje društava za osiguranje.

Prezentacija finansijskih izvještaja

Pravna lica finansijske izvještaje sastavljaju i prezentuju za poslovnu godinu i to za period od 1. januara do 31. decembra tekuće godine sa uporednim podacima za prethodnu godinu. Finansijski izvještaji su iskazani u konvertibilnim markama (KM), osim ukoliko nije drugačije navedeno.

Računovodstveni metod

Finansijski izvještaji su sastavljeni po metodu prvobitne nabavne vrednosti, osim ukoliko MSFI ne zahtijevaju drugačiji osnov vrednovanja na način opisan u primjenjenim računovodstvenim politikama.

Načelo stalnosti poslovanja

Finansijski izvještaji Društva sastavljeni su na osnovu načela stalnosti poslovanja.

Uticaj i primjena novih i revidiranih Međunarodnih standarda za finansijsko izvještavanje ("MSFI") i Međunarodnih računovodstvenih standarda ("MRS")

(a) *Propisi, standardi i tumačenja na snazi u tekućem periodu u Republici Srpskoj*

Priloženi finansijski izvještaji sastavljeni su uz primjenu MRS odnosno MSFI koji su bili u primjeni na dan 1. januara 2013. godine i na njima zasnovanim propisima o računovodstvu Republike Srpske. Promjene u važećim Standardima i tumačenjima, kao i novousvojeni Standardi i tumačenja, izdati nakon 1. januara 2013. godine, nisu objavljeni i zvanično usvojeni u Republici Srpskoj i, saglasno tome, nisu primijenjeni u sastavljanju priloženih finansijskih izvještaja.

Prema Zakonu o računovodstvu i reviziji Republike Srpske ("Službeni glasnik RS", broj 94/15), sva pravna lica sa sjedištem u Republici Srpskoj su u obavezi da u potpunosti primjenjuju IAS, odnosno IFRS, kao i Međunarodni standard finansijskog izvještavanja za male i srednje entitete ("IFRS for SMEs"), Međunarodne računovodstvene standarde za javni sektor ("IPSAS"), Međunarodne standarde vrednovanja ("IVS"), Međunarodne standarde za profesionalnu praksu interne revizije, Konceptualni okvir za finansijsko izvještavanje, Kodeks etike za profesionalne računovođe i prateća uputstva, objašnjenja i smjernice koje donosi Odbor za međunarodne računovodstvene standarde ("IASB") i sva prateća uputstva, objašnjenja i smjernice koje donosi Međunarodna federacija računovođa ("IFAC"). Na osnovu člana 2. Zakona o računovodstvu i reviziji Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 94/15), člana 43. Statuta Saveza računovođa i revizora Republike Srpske br. 237/16 od 14.07.2016. godinne i Sporazuma o obezbjeđivanju podataka za usvajanje i objavljivanje Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja i Međunarodnog standarda finansijskog izvještavanja za male i srednje entitete, br. 1658 – BA- AAARS 2017, zaključenog između Fondacije za Međunarodne standarde finansijskog izvještavanje i Saveza računovođa i revizora Republike Srpske, Upravni odbor Saveza računovođa i revizora Republike Srpske, na svojoj sjednici održanoj dana, 04.10.2017. godine donio je odluku o utvrđivanju i objavljivanju prevoda Konceptualnog okvira za finansijsko izvještavanje i osnovnih tekstova Međunarodnih računovodstvenih standarda (MRS), odnosno Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja (MSFI)

Utvrđuju se i objavljuju sljedeći prevodi izdati od strane Odbora za međunarodne računovodstvene standarde (International Accountants Standard Board – IASB):

- 1) Konceptualni okvir za finansijsko izvještavanje i osnovni tekstovi Međunarodnih računovodstvenih standarda (MRS), odnosno Međunarodni standardi finansijskog izvještavanja (MSFI)
- 2) Međunarodni računovodstveni standardi (IAS)
- 3) IFRIC tumačenja
- 4) Međunarodni standardi finansijskog izvještavanja
- 5) Tumačenja SIC.

Rukovodstvo Društva analizira promjene u važećim Standardima i tumačenjima, kao i novousvojene Standarde i tumačenja koji su stupili na snagu nakon 01. januara 2013. godine. Društvo ima namjeru da iste primijeni u sastavljanju finansijskih izvještaja nakon što oni budu zvanično prevedeni i objavljeni u Republici Srpskoj. Rukovodstvo Društva je izabralo da ne usvoji ove nove Standarde i izmjene postojećih Standarda prije nego oni stupe na snagu. Rukovodstvo predviđa da usvajanje ovih novih Standarda i izmjena postojećih Standarda neće imati materijalan uticaj na finansijske izvještaje Društva u periodu inicijalne primjene.

Na dan odobravanja ovih finansijskih izvještaja, sljedeći standardi i izmjene postojećih standarda su u primjeni:

Standardi	Datum primjene za finansijske izvještaje koji počinju na ili nakon
Izmjene MRS 32 – (Prebijanje finansijske imovine i finansijskih obaveza)	01.01.2014.
Izmjene MSFI 10, MSFI 12 i MRS 27 (Investicioni entiteti)	01.01.2014.
Izmjene MRS 36 (Objavlivanje nadeknadivog iznosa za nefinansijsku imovinu)	01.01.2014.
Izmjene MRS 39 (Novacije derivata i nastavak računovodstva zaštite)	01.01.2014.
Izmjene MRS 19 (Definisani planovi primanja: Nakande zaposlenih)	01.07.2014.
Godišnja unapređenja Standarda – Ciklus 2010-2012	01.07.2014.
Godišnja unapređenja Standarda – Ciklus 2011-2013	01.07.2014.
IFRIC 21 – Dadžbine	01.01.2014.
Izmjene MSFI 11 (Računovodstveni tretman spajanja ulaganja u zajedničke operacije)	01.01.2016.
Izmjene MRS 16 i MRS 38 (Razjašnjenje prihvatljive metode amortizacije i depresijacije)	01.01.2016.
Izmjene MRS 16 (Poljoprivreda; Plodonosne biljke)	01.01.2016.
Izmjene MRS 27 (Equity metoda u pojedinačnim finansijskim izvještajima)	01.01.2016.
Godišnja unapređenja Standarda – Ciklus 2012-2014	01.01.2016.
Izmjene MRS 1 – Podsticanje objelodanjivanja	01.01.2016.
Izmjene MSFI 10, MSFI 12 i MRS 28 (Zavisni entitet: Primjena izuzeća od konsolidacije)	01.01.2016.
MSFI 14 – Regulisana vremenska razgraničenja	01.01.2016.
Izmjena MRS 12 (Priznavanje odloženih poreskih sredstava za nerealizovane gubitke)	01.01.2017.
Izmjene MRS 7 (Podsticanje objelodanjivanja)	01.01.2017.
Godišnja unapređenje Standarda – Ciklus 2014-2016	01.01.2017.
MSFI 9 – Finansijski instrumenti	01.01.2018.
MSFI 15 – Prihodi od ugovora sa kupcima	01.01.2018.
Izmjene MRS 40 – Investicione nekretnine (Prenos investicionih nekretnina)	01.01.2018.
Izmjene MSFI 2 – Plaćanje akcijama (Klasifikacija i mjerenje transakcija plaćanja akcijama)	01.01.2018.
Izmjene MSFI 4 – Ugovori o osiguranju (primjena MSFI 9)	01.01.2018.
Izmjene MSFI 9 – Finansijski instrumenti (Karakteritike plaćanja unaprijed sa	01.01.2018.

Grawe osiguranje a.d. Banja Luka

Napomene uz finansijske izvještaje na dan 31. decembra 2019. godine

negativnom kompenzacijom)	
IFRIC 22 – Transakcije u stranim valutama i razmatranje pretplata	01.01.2018.
Godišnje unapređenje Standarda – Ciklus 2014-2016	01.01.2018.
MSFI – 16 Lizing	01.01.2019.
IFRIC 23 – Neizvjesnost u vezi sa tretmanom poreza na dobit	01.01.2019.
Godišnje unapređenje – Ciklus 2015-2017	01.01.2019.
Izmjene MSFI 9 – Finansijski instrumenti (Mogućnosti plaćanja unaprijed sa negativnom kompenzacijom)	01.01.2019.
Izmjene MRS 19 – Primanje zaposlenih (Plan izmjena, ograničenja i poravnanja)	01.01.2019.
Izmjene MRS 28 – Investicije u pridružene entitete i zajedničke poduhvate (Dugoročni interesi u pridruženim entitetima i zajedničkim poduhvatima)	01.01.2019.

Novi standardi i nove izmjene postojećih Standarda koji su usvojeni od strane Odbora za MSFI ali nisu prevedeni u Republici Srpskoj i nisu stupili na snagu:

Novi i izmijenjeni standardi	Datum stupanja na snagu
MSFI 17 – Ugovor o osiguranju	01.01.2021.
Izmjene MSFI 9 i MSFI 7 (Reforma uporedive kamatne stope)	01.01.2020.
Izmjene MSFI 3 – Poslovne kombinacije (Definicija poslovanja)	01.01.2020.
Izmjene MRS 1 – Presentacija finansijskih izvještaja i MRS 8 – Računovodstvene politike, promjenana računovodstvenih procjena i greške (Definicija materijalnosti)	01.01.2020.
Konceptualni okvir u MSFI	01.01.2020.

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika

Prihodi i rashodi

Prihodi od premije osiguranja

Prihodi se iskazuju po fakturiranoj premiji. Iskazuju se na dan dospjeća premije, a u zavisnosti od načina plaćanja i glavnog dospjeća premije umanjuju se za prenosnu premiju. Otpisi potraživanja za premiju osiguranja, usljed raskida ili kapitalizacije Ugovora o osiguranju su evidentirani na rashodima. Visina premije utvrđena je tarifom premije prema vrstama osiguranja.

Premija se sastoji od funkcionalne premije i režijskog dodatka. Funkcionalnu premiju čine tehnička premija i režijski dodatak. Režijski dodatak se koristi za pokriće troškova sprovođenja osiguranja. Maksimalnu stopu režijskog dodatka utvrđuje organ određen statutom Društva. Društvo ne izdvaja sredstva preventive, budući da Pravilnikom o maksimalnim stopama režijskog dodatka i Pravilnikom o preventivi nije propisano da će se iz bruto premije izdvajati sredstva za preventivu.

Prihodi se prilikom sačinjavanja finansijskih izvještaja koriguju za prenijetu prenosnu premiju (povećanje) i umanjuju za prenosnu premiju za tekuću godinu. Obračun prenosne premije vršen je pojedinačno po polisi. Obračun je izvršen primjenom metode „pro rata temporis“, sa tačnim vremenskim razgraničenjem, srazmjerno trajanju osiguranja, za pokriće budućih obaveza Društva. Prenosna premija osiguranja života je uključena u matematičku rezervu životnih osiguranja.

Rashodi za dugoročna rezervisanja i funkcionalne doprinose

Rashodi za dugoročna rezervisanja i funkcionalne doprinose predstavljaju rezervisanja za matematičku rezervu i rezervu za učešće u dobiti osiguranja života.

Rashodi naknada šteta i ugovorenih iznosa osiguranja

Rashodi naknada šteta i ugovorenih iznosa osiguranja predstavljaju rashode za isplatu šteta i ugovorenih iznosa koji se utvrđuju na osnovu ugovora, akata poslovne politike, odnosno opštih akata Društva. Ovi rashodi uključuju i troškove nastale angažovanjem vještaka za procjenu šteta životnih i neživotnih osiguranja.

Rashodi po osnovu premije reosiguranja

Rashodi po osnovu premije reosiguranja predstavljaju rashode reosiguranja rizika kod Bosna RE sa kojim je Društvo sklopilo ugovore o reosiguranju.

Prihodi po osnovu provizija reosiguranja predstavljaju provizije koje Društvo naplaćuje od Bosna RE kod koga reosigurava svoj portfelj.

Troškovi sprovođenja osiguranja

Troškovi sprovođenja osiguranja predstavljaju rashode za obavljanje djelatnosti osiguranja. Podijeljeni su na troškove pribave i troškove uprave. Troškovi pribave uključuju sve direktne troškove koji nastaju kod zaključivanja ugovora o osiguranju, kao što su troškovi osoblja zaposlenog u prodaji, troškovi provizija. Troškovi uprave predstavljaju troškove sprovođenja osiguranja koji nisu direktno povezani sa zaključenjem ugovora o osiguranju.

Društvo ne vrši razgraničenja troškova sprovođenja osiguranja, tako da oni u cijelosti padaju na teret tekuće godine.

Matematičke rezerve

Obračun matematičke rezerve osiguranja života izvršen je primjenom aktuarskih načela i principa osiguranja života i to primjenom:

- Bruto (Cilmerove) prospektivne metode za sva aktivna osiguranja života.
- Neto prospektivne metode za sva redukovana (kapitalizovana) osiguranja života i svih osiguranja kod kojih je prestala obaveza plaćanja premije osiguranja života.

Pripadajuća dobit osiguranja života predstavlja iznose na koje osiguranici imaju pravo po osnovu učešća u dobiti iz ugovora o osiguranju života.

Rezervisane štete

Rezervisane štete obrazuju se u visini procijenjenog iznosa obaveza za nastale prijavljene a neriješene štete, kao i za nastale neprijavljene štete u tekućem obračunskom periodu.

Preračunavanje strane valute

Poslovne promjene nastale u stranoj valuti su preračunate u KM po zvaničnom kursu koji je važio na dan poslovne promjene.

Sredstva i obaveze iskazane u stranoj valuti na dan Bilansa stanja preračunati su u KM po zvaničnom kursu utvrđenom za taj dan.

Nemonetarne stavke koje se vrednuju po principu istorijskog troška izraženog u stranoj valuti preračunate su po istorijskom kursu važećem na dan inicijalne transakcije.

Zvanični kursevi za EUR primijenjeni za preračun deviznih pozicija Bilansa stanja u KM su bili sljedeći:

Valuta	31.12.2019.	31.12.2018.
EUR	1,95583	1,95583

Nekretnine, postrojenja i oprema

Nekretnine, postrojenja i oprema se inicijalno priznaju po nabavnoj vrijednosti, odnosno po cijeni koštanja za sredstva izrađena u sopstvenoj režiji. Nabavnu vrijednost čini fakturna vrijednost uvećana za sve troškove koje se mogu direktno pripisati dovođenju ovih sredstava u stanje funkcionalne pripravnosti.

Nakon početnog priznavanja, nekretnine, postrojenja i oprema vrednuju se po nabavnoj vrijednosti, umanjenoj za kumuliranu ispravku vrijednosti po osnovu amortizacije i za eventualne akumulirane gubitke po osnovu umanjenja vrijednosti.

Amortizacija nekretnina, postrojenja i opreme se izračunava primjenom linearne metode u toku procijenjenog korisnog vijeka upotrebe sredstava, uz primjenu sljedećih stopa:

Naziv	stope %
Kancelarijski namještaj	11,00%
Kancelarijske mašine	14,29%
Kompjuterska oprema	20,00%
Ostala oprema	20,00%
Softver	20,00%
Službena vozila	14,29%

Obračun amortizacije počinje od narednog mjeseca u odnosu na mjesec u kojem je sredstvo stavljeno u upotrebu. Amortizacione stope se preispituju svake godine radi obračuna amortizacije koja odražava stvarni utrošak ovih sredstava u toku poslovanja i preostali namjeravani vijek njihovog korišćenja.

Sredstvo se isknižava iz evidencije u momentu otuđenja ili ukoliko se ne očekuju buduće ekonomske koristi od upotrebe tog sredstva. Dobici ili gubici po osnovu prodaje ili otpisa sredstva (kao razlika između neto prodajne vrijednosti i knjigovodstvene vrijednosti) priznaju se u bilansu uspjeha odgovarajućeg perioda.

Umanjenje vrijednosti imovine

Na dan svakog Bilansa stanja, Društvo preispituje knjigovodstvenu vrijednost svoje materijalne i nematerijalne imovine da bi utvrdilo da li postoje indikacije da je došlo do gubitka po osnovu umanjenja vrijednosti imovine. Ukoliko takve indikacije postoje, procjenjuje se nadoknadivi iznos sredstva da bi se mogao utvrditi eventualni gubitak. Ako nije moguće procijeniti nadoknadivi iznos pojedinog sredstva, Društvo procjenjuje nadoknadivi iznos jedinice koja generiše novac, a kojoj to sredstvo pripada.

Nadoknadiiva vrijednost je neto prodajna cijena ili vrijednost u upotrebi, zavisno od toga koja je viša. Za potrebe procjene vrijednosti u upotrebi, procijenjeni budući novčani tokovi diskontuju se do sadašnje vrijednosti primenom diskontne stope prije oporezivanja koja odražava sadašnju tržišnu procjenu vremenske vrijednosti novca za rizike specifične za to sredstvo. Ako je procijenjen nadoknadivi iznos sredstva (ili jedinice koja generiše novac) manji od knjigovodstvene vrijednosti, onda se knjigovodstvena vrijednost tog sredstva umanjuje do nadoknativog iznosa. Gubici od umanjenja vrijednosti priznaju se odmah kao rashod, osim ako sredstvo prethodno nije bilo predmet revalorizacije. U tom slučaju dio gubitka, do iznosa revalorizacije, priznaje se u okviru promjena na kapitalu.

Finansijski instrumenti

Klasifikacija finansijskih instrumenata

Finansijska sredstva uključuju dugoročne finansijske plasmane, potraživanja i kratkoročne finansijske plasmane, gotovinu i gotovinske ekvivalente. Društvo klasifikuje finansijska sredstva u neku od sljedećih kategorija: sredstva po fer vrijednosti kroz Bilans uspjeha, investicije koje se drže do dospjeća, krediti (zajmovi) i potraživanja i sredstva raspoloživa za prodaju. Klasifikacija zavisi od svrhe za koju su sredstva stečena. Rukovodstvo Društva utvrđuje klasifikaciju finansijskih sredstava prilikom inicijalnog priznavanja. Finansijske obaveze uključuju dugoročne finansijske obaveze, kratkoročne finansijske obaveze, obaveze iz poslovanja i ostale kratkoročne obaveze. Društvo klasifikuje finansijske obaveze u dvije kategorije: obaveze po fer vrijednosti kroz Bilans uspjeha i ostale finansijske obaveze.

Metod efektivne kamate

Metod efektivne kamate je metod izračunavanja amortizovane vrijednosti finansijskog sredstva ili finansijske obaveze i raspodjele prihoda i rashoda od kamate tokom određenog perioda. Efektivna kamatna stopa je kamatna stopa koja tačno diskontuje buduće gotovinske isplate ili primanja tokom očekivanog roka trajanja finansijskog instrumenta ili, gdje je prikladno, tokom kraćeg perioda na neto knjigovodstvenu vrijednost finansijskog sredstva ili finansijske obaveze.

Prihodi se priznaju na bazi efektivne kamate za dužničke instrumente, izuzev za one koji su iskazani po fer vrijednosti kroz Bilans uspjeha.

Gotovina i gotovinski ekvivalenti

Pod gotovinom i gotovinskim ekvivalentima podrazumijevaju se novac u blagajni, sredstva na tekućim i deviznim računima, kao i depoziti po viđenju i oročeni depoziti u KM i u stranim valutama.

Kredit (zajmovi) i potraživanja

Potraživanja od kupaca, krediti (zajmovi) i ostala potraživanja sa fiksnim ili odredivim plaćanjima koja se ne kotiraju na aktivnom tržištu klasifikuju se kao krediti (zajmovi) i potraživanja. Krediti (zajmovi) i potraživanja vrednuju se po amortizovanoj vrijednosti, primjenom metode efektivne kamate, umanjenoj za umanjenje vrijednosti po osnovu obezvređenja. Prihod od kamate se priznaje primjenom metoda efektivne kamate, osim u slučaju kratkoročnih potraživanja, gdje priznavanje prihoda od kamate ne bi bilo materijalno značajno.

Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju

Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju su nederivativna sredstva koja su naznačena kao raspoloživa za prodaju i nisu klasifikovana kao finansijska sredstva naznačena po fer vrijednosti kroz Bilans uspjeha, investicije koje se drže do dospjeća i krediti (zajmovi) i potraživanja. Nakon početnog priznavanja, finansijska sredstva raspoloživa za prodaju priznaju se po njihovoj fer vrijednosti. Dobici ili gubici nastali po osnovu promjene fer vrijednosti priznaju se u okviru promjena na kapitalu, na računima nerealizovanih dobitaka i gubitaka po osnovu hartija od vrijednosti. Umanjenja za gubitke po osnovu obezvrijeđenja vrijednosti se priznaju direktno u Bilansu uspjeha. U slučaju prodaje finansijskog sredstva raspoloživog za prodaju ili trajnog umanjenja vrijednosti, kumulativni dobitak ili gubitak, prethodno priznat u okviru kapitala, prenosi se na prihode i rashode perioda. Fer vrijednost finansijskih sredstava se u načelu utvrđuje prema tržišnoj vrijednosti ostvarenoj na Banjalučkoj berzi na dan Bilansa stanja. Za sredstva za koja ne postoji aktivno tržište, fer vrijednost se utvrđuje korišćenjem tehnika procjene. Tehnike procjene obuhvataju korišćenje posljednjih nezavisnih tržišnih transakcija između obavještenih, voljnih strana, ako su dostupne, poređenje sa aktuelnom fer vrijednošću drugog instrumenta koji je u značajnoj mjeri isti i analizu diskontovanog toka gotovine. Sredstva za koja ne postoji aktivno tržište i za koja nije moguće realno utvrditi fer vrijednost vrednuju se po nabavnoj vrijednosti, umanjenoj za eventualne kumulirane gubitke po osnovu umanjenja vrijednosti.

Umanjenja vrijednosti finansijskih sredstava

Na dan svakog Bilansa stanja Društvo procjenjuje da li postoje objektivni dokazi da je došlo do umanjenja vrijednosti imovine finansijskog sredstva ili grupe finansijskih sredstava (osim sredstava iskazanih po fer vrijednosti kroz Bilans uspjeha). Obezvredjenje finansijskih sredstava se vrši kada postoje objektivni dokazi da su, kao rezultat jednog ili više događaja koji su se desili nakon početnog priznavanja finansijskog sredstva, procijenjeni budući novčani tokovi sredstava izmjenjeni.

Obezvredjenje (ispravka vrijednosti) potraživanja vrši se indirektno za iznos dospjelih potraživanja koja nisu naplaćena u određenom periodu od datuma dospijeca za plaćanje, a direktno ako je nemogućnost naplate izvjesna i dokumentovana. Promjene na računu ispravke vrijednosti potraživanja evidentiraju se u korist ili na teret Bilansa uspjeha. Naplata otpisanih potraživanja knjiži se u bilans uspjeha kao ostali prihod.

Obezvredjenje akcija, klasifikovanih kao finansijska sredstva raspoloživa za prodaju, koje se ne kotiraju na Banjalučkoj berzi vrši se u slučaju značajnog ili dugotrajnog pada fer vrijednosti posmatrane akcije ispod njene knjigovodstvene vrijednosti. Prethodno priznati rashodi obezvrijeđenja po ovom osnovu se ne ukidaju kroz Bilans uspjeha. Svako naknadno povećanje fer vrijednosti se priznaje direktno u okviru kapitala.

Ostale finansijske obaveze

Ostale finansijske obaveze, uključujući obaveze po kreditima, inicijalno se priznaju po fer vrijednosti primljenih sredstava, umanjenoj za troškove transakcije.

Nakon početnog priznavanja, ostale finansijske obaveze se vrednuju po amortizovanoj vrijednosti korišćenjem metoda efektivne kamate. Trošak po osnovu kamata se priznaje u Bilansu uspjeha obračunskog perioda.

Porezi

Tekući porez

Porez na dobitak predstavlja iznos koji se obračunava i plaća u skladu sa propisima o oporezivanju Republike Srpske. Konačni iznos obaveze poreza na dobitak utvrđuje se primjenom poreske stope od 10% na poresku osnovicu utvrđenu u poreskom bilansu Društva. Poreska osnovica prikazana u poreskom bilansu uključuje dobitak prikazan u zvaničnom Bilansu uspjeha koji se koriguje za razlike koje su definisane propisima o oporezivanju Republike Srpske. Republički propisi ne predviđaju da se poreski gubici iz tekućeg perioda mogu koristiti kao osnova za povraćaj poreza plaćenog u prethodnim periodima. Međutim, gubici iz tekućeg perioda mogu se koristiti za umanjenje poreske osnovice budućih obračunskih perioda, ali ne duže od 5 godina.

Odloženi porez

Odloženi porez na dobitak se obračunava korišćenjem metode utvrđivanja obaveza prema Bilansu stanja, za privremene razlike proizašle između knjigovodstvene vrijednosti sredstva i obaveza u finansijskim izvještajima i njihove odgovarajuće poreske osnovice korišćene u izračunavanju oporezivog dobitka. Odložene poreske obaveze se priznaju za sve oporezive privremene razlike, dok se odložena poreska sredstva priznaju u mjeri u kojoj je vjerovatno da će oporezivi dobitci biti raspoloživi za korišćenje odbitnih privremenih razlika.

Odloženi porez se obračunava po poreskim stopama za koje se očekuje da će se primjenjivati u periodu kada se sredstvo realizuje ili obaveza izmiruje. Odloženi porez se knjiži na teret ili u korist Bilansa uspjeha, osim kada se odnosi na pozicije koje se knjiže direktno u korist ili na teret kapitala, i u tom slučaju se odloženi porez takođe raspoređuje u okviru kapitala

Primanja zaposlenih

U skladu sa propisima koji se primjenjuju u Republici Srpskoj, Društvo je u obavezi da plaća doprinose fondovima kojima se obezbjeđuje socijalna sigurnost zaposlenih. Društvo je, takođe, obavezno da od bruto plata zaposlenih obustavi doprinose i da ih, u ime zaposlenih, uplati tim fondovima. Doprinosi na teret zaposlenog se knjiže na teret rashoda perioda na koji se odnose. Društvo nije uključeno u druge oblike penzijskih planova i nema nikakvih obaveza po ovim osnovama.

4. Značajne računovodstvene procjene

Sastavljanje finansijskih izvještaja zahtijeva od rukovodstva Društva da vrši procjene i koristi pretpostavke koje mogu da imaju efekta na prezentovane vrijednosti sredstava i obaveza i objelodanjivanje potencijalnih potraživanja i obaveza na dan sastavljanja finansijskih izvještaja, kao i prihoda i rashoda u toku izvještajnog perioda. Ove procjene i pretpostavke su zasnovane na prethodnom iskustvu, tekućim i očekivanim uslovima poslovanja i ostalim raspoloživim informacijama na dan sastavljanja finansijskih izvještaja. Stvarni rezultati mogu da se razlikuju od procijenjenih iznosa.

Najznačajnija područja koja od rukovodstva zahtijevaju vršenje procjene i korišćenje pretpostavki predstavljena su u daljnjem tekstu:

a) Korisni vijek nekretnina, postrojenja i opreme

Društvo procjenjuje preostali korisni vijek nekretnina, postrojenja i opreme na kraju svake poslovne godine. Procjena korisnog vijeka nekretnina, postrojenja i opreme je zasnovana na istorijskom iskustvu sa sličnim sredstvima, kao i predviđenim tehnološkim napretkom i promjenama ekonomskih i industrijskih faktora.

Ukoliko se sadašnja procjena razlikuje od prethodnih procjena, promjene u poslovnim knjigama Društva se evidentiraju u skladu sa MRS 8 „Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i greške“. Ove procjene mogu da imaju materijalno značajan efekat na knjigovodstvenu vrijednost nekretnina, postrojenja i opreme kao i na iznos amortizacije tekućeg obračunskog perioda.

b) Umanjenje vrijednosti imovine

Na dan Bilansa stanja, Društvo vrši pregled knjigovodstvene vrijednosti materijalne i nematerijalne imovine i procjenjuje da li postoje indikacije za umanjene vrijednosti nekog sredstva. Prilikom procjenjivanja umanjivanja vrijednosti, sredstva koja gotovinske tokove ne generišu nezavisno dodjeljuju se odgovarajućoj jedinici koja generiše novac. Naknadne promjene u dodjeljivanju jedinici koja generiše novac ili u vremenu novčanih tokova mogu da utiču na knjigovodstvenu vrijednost odnosno imovine.

c) Ispravka vrijednosti potraživanja

Ispravka vrijednosti sumnjivih i spornih potraživanja se vrši na osnovu procijenjenih gubitaka usljed nemogućnosti kupaca da ispune svoje obaveze. Procjena rukovodstva je zasnovana na starosnoj analizi potraživanja od kupaca, istorijskim otpisima, kreditnoj sposobnosti kupaca i promjenama u postojećim uslovima prodaje. Ovo uključuje i pretpostavke o budućem ponašanju kupaca i očekivanoj budućoj

naplati. Promjene u uslovima poslovanja, djelatnosti ili okolnosti vezani za određene kupce mogu da imaju za posljedicu korekciju ispravke vrijednosti sumnjivih i spornih potraživanja objelodanjene u priloženim finansijskim izvještajima.

d) Matematičke rezerve

Društvo vrši obračun matematičkih rezervi osiguranja života primjenom aktuarskih načela i principa osiguranja života i to primjenom:

- Bruto (Cilmerove) prospektivne metode za sva aktivna osiguranja života.
- Neto prospektivne metode za sva redukovana (kapitalizovana) osiguranja života i sva osiguranja kod kojih je prestala obaveza plaćanja premije osiguranja života.

Pripadajuća dobit osiguranja života predstavlja iznose na koje osiguranici imaju pravo po osnovu učešća u dobiti iz ugovora o osiguranju života.

5. Prihodi od premija i provizija osiguranja, saosiguranja, reosiguranja i retrocesija životnih osiguranja

Prihodi od premija i provizija osiguranja, saosiguranja, reosiguranja i retrocesija životnih osiguranja	31.12.2019. u KM	31.12.2018. u KM
<i>Prihodi od premije životnih osiguranja</i>		
Prihod od premije osiguranja život	21.072.901	17.436.541
Prihod od dodatka za troškove zaključenja ugovora	60.797	40.064
Promjena prenosne premije osiguranja života	(744.683)	(324.029)
Promjena prenosne premije- nezgoda	(90.053)	(35.059)
Prihod od provizije iz reosiguranja – nezgoda	161.541	144.703
Prihod od provizije iz reosiguranja – život	138.801	117.029
Prihod od provizije iz dobitka iz reosiguranja	39.821	43.467
	20.639.125	17.422.716
<i>Prihodi po osnovu učešća saosiguranja i reosiguranja u naknadi šteta životnog osiguranja</i>		
Prihod od udjela u štetama iz reosiguranja nezgoda	245.307	224.441
Prihod od udjela u štetama iz reosiguranja – život	282.749	167.458
	528.056	391.899
<i>Prihodi od ukidanja i smanjenja rezervisanja život. osiguranja, reosiguranja i retrocesija</i>		
Prihod od smanjenja rezervisanja štete – život	-	85.819
Prihod od smanjenja rezervisanja štete – nezgoda	1.769	3.992
Prihod od smanjenja rezervisanja – jubilarne nagrade	-	24.014
	1.769	113.825
Ostali prihodi po osnovu životnog osiguranja	21.337	18.802
Ukupno prihodi od premija i provizija osiguranja, saosiguranja, reosiguranja i retrocesija životnih osiguranja:	21.190.287	17.947.242

6. Rashodi za dugoročna rezervisanja i funkcionalne doprinose

Rashodi za dugoročna rezervisanja i funkcionalne doprinose	31.12.2019. u KM	31.12.2018. u KM
Izdavanja za matematičku rezervu	10.969.259	8.649.936
Izdavanja za učešće u dobiti	628.222	555.206
Rezervisani udio u dobiti	158.804	(41.601)
Zaštitni fond	3.287	-
Ukupno rashodi za dugoročna rezervisanja i funkcionalne doprinose:	11.759.572	9.163.541

7. Naknade šteta, ugovorenih iznosa i premija saosiguranja i reosiguranja

Naknade šteta, ugovorenih iznosa i premija saosiguranja i reosiguranja	31.12.2019. u KM	31.12.2018. u KM
Naknade šteta, ugovorenih iznosa i udjela u štetama životnih osiguranja	6.559.557	6.602.933
<i>Rashodi po osnovu premija i provizija saosiguranja, reosiguranja, i retrocesija - životno osiguranje</i>		
Rashodi po osnovu premija reosiguranja- nezgoda	467.024	418.238
Rashodi po osnovu premija reosiguranja – život	587.591	486.684
Rashodi po osnovu kamata reosiguranja – život	112	218
Promjena prenosne premije - reosiguranje nezgoda	(12.391)	(5.374)
Promjena prenosne premije - reosiguranje život	(49.484)	(15.637)
	992.852	884.129
Rezervisanja za štete, udjele u štetama i ostala rezervisanja po osnovu životnih osiguranja	198.285	-
Ukupno naknade šteta, ugovorenih iznosa i premija saosiguranja i reosiguranja:	7.750.694	7.487.062

8. Troškovi materijala, energije, usluga i nematerijalni troškovi

Troškovi materijala, energije, usluga i nematerijalni troškovi	31.12.2019. u KM	31.12.2018. u KM
<i>Troškovi provizija</i>		
Prva provizija – život	2.346.312	1.626.020
Sljedeća provizija – život	848.437	737.930
Superprovizija – život	119.362	102.818
Prva provizija – imovina	972	165
Provizija na obračun premije	21.802	1.558
Sljedeća provizija- imovina	336	606
	3.337.221	2.469.097
<i>Nematerijalni troškovi</i>		
Troškovi reprezentacije	120.118	109.174
Troškovi premije osiguranja	3.671	3.590
Troškovi platnog prometa i drugih bankarsk. Usluga	70.335	38.142
Troškovi neproizvodnih usluga	496.763	400.246
Ostali nematerijalni troškovi	82.732	72.513
	773.619	623.665
<i>Troškovi proizvodnih usluga, reklame i propaganda</i>		
Troškovi zakupa	122.541	93.516
Troškovi reklame	418.612	262.061
Troškovi poreza i doprinosa	378.127	315.999
Troškovi materijala, goriva i energije	89.880	93.579
	1.009.160	765.155
Ukupno troškovi materijala, energije, usluga i nematerijalni troškovi:	5.120.000	3.857.917

Od 01. januara 2019. godine, na snagu je stupio novi standard MSFI 16 „Lizing“, koji zamjenjuje dotadašnji MRS 17 „Lizing“. Rukovodstvo smatra da potencijalni efekti prelaska na novi standard na finansijske izvještaje Društva neće biti materijalno značajni.

9. Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi

Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi	31.12.2019. u KM	31.12.2018. u KM
Troškovi bruto zarada i naknada zarada	520.837	415.486
Ostali lični rashodi i naknade	128.311	87.418
Ukupno troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi:	649.148	502.904

10. Finansijski prihodi

Finansijski prihodi	31.12.2019. u KM	31.12.2018. u KM
<i>Prihodi od kamata</i>		
Prihod od kamata po viđenju	30.292	26.948
Prihod od kamata na depozite	240.332	315.116
Prihod od kamata na obveznice	3.566.351	3.198.092
Prihod od kamata na kredite	566.252	549.577
	4.403.227	4.089.733
<i>Ostali finansijski prihodi</i>		
Amortizacija obveznica	451.486	577.922
Prihodi od ulaganja u obveznice	248.469	302.007
Prihodi od dividendi	1.315	1.973
Ostali finansijski prihodi	1.147	213
	702.417	882.115
Ukupno finansijski prihodi:	5.105.644	4.971.848

11. Zarada po akciji

Zarada po akciji	31.12.2019. u KM	31.12.2018. u KM
Dobitak obračunskog perioda	846.193	1.677.568
Prosječan ponderisani broj akcija	8.000	6.070
Ukupno zarada po akciji:	106	276

12. Nekretnine, postrojenja i oprema

	Postrojenja i oprema	Investicije u toku	Ukupno
NABAVNA VRIJEDNOST			
Stanje na dan 01.01.2018.	336.058	-	336.058
Nabavka	-	152.510	152.510
Aktiviranje u toku godine	152.510	(152.510)	-
Otpis i prodaja	(3.815)	-	(3.815)
Stanje na dan 31.12.2018/01.01.2019.	484.753	-	484.753
Nabavka	-	347.525	347.525
Aktiviranje u toku godine	341.675	(347.525)	(5.850)
Otpis i prodaja	(29.326)	-	(29.326)
Stanje na dan 31.12.2019.	797.102	-	797.102
ISPRAVKA VRIJEDNOSTI			
Stanje na dan 01.01.2018.	202.246	-	202.246
Amortizacija	50.982	-	50.982
Stanje na dan 31.12.2018/01.01.2019.	253.228	-	253.228
Amortizacija	72.318	-	72.318
Otpis	(29.327)	-	(29.327)
Stanje na dan 31.12.2019.	296.219	-	296.219
Stanje na dan 31.12.2018.	231.525	-	231.525
Stanje na dan 31.12.2019.	500.883	-	500.883

13. Dugoročni finansijski plasmani

Dugoročni finansijski plasmani	31.12.2019. u KM	31.12.2018. u KM
Dugoročni finansijski plasmani u zemlji	10.944.548	11.574.791
Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju	94.712.633	86.429.859
Ukupno dugoročni finansijski plasmani:	105.657.181	98.004.650

Dugoročni finansijski plasmani u zemlji su dati u narednoj tabeli:

Dugoročni finansijski plasmani u zemlji	31.12.2019. u KM	31.12.2018. u KM
<i>Dugoročni krediti</i>		
RB Nekretnine d.o.o. Banja Luka	-	523.246
GFG Finanz d.o.o. Banja Luka	241.814	373.961
Grawe Nekretnine d.o.o. Banja Luka	4.572.268	4.708.385
GFG Finanz d.o.o. Banja Luka	4.400.080	4.469.199
3 D Izvor	230.386	-
	9.444.548	10.074.791
<i>Dugoročni depoziti</i>		
UniCredit Banka a.d. Banja Luka	1.500.000	1.500.000
	1.500.000	1.500.000
Ukupno dugoročni finansijski plasmani u zemlji:	10.944.548	11.574.791

Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju su data u narednoj tabeli:

Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju	31.12.2019. u KM	31.12.2018. u KM
Akcije	17.359	15.476
Obveznice	94.695.274	86.414.383
Ukupno finansijska sredstva raspoloživa za prodaju:	94.712.633	86.429.859

14. Potraživanja po osnovu premije, učešća u naknadi šteta i ostali kupci

Potraživanja po osnovu premije, učešća u naknadi šteta i ostali kupci	31.12.2019. u KM	31.12.2018. u KM
Potraživanja po osnovu:		
- premije životnih osiguranja	469.637	453.174
- premije neživotnih osiguranja	278	1.472
Ukupno potraživanja po osnovu premije, učešća u naknadi šteta i ostali kupci:	469.915	454.646

15. Druga potraživanja

Druga potraživanja	31.12.2019. u KM	31.12.2018. u KM
Dugoročne obveznice RS	1.177.459	402.143
Potraživanja od zaposlenih	302	-
Potraživanja za anuitet	2.488	-
Potraživanja od povezanih preduzeća	1	-
Ostala potraživanja	30.013	109.437
Ispravka vrijednosti ostalih potraživanja	(15.007)	(6.270)
Ukupno druga potraživanja:	1.195.256	505.310

16. Kratkoročni finansijski plasmani

Kratkoročni finansijski plasmani	31.12.2019. u KM	31.12.2018. u KM
Kratkoročni depoziti	1.000.000	-
Dio dugoročnih deponovanja i ulaganja koji dospijeva na naplatu u periodu do godinu dana	-	4.600.000
Ukupno kratkoročni finansijski plasmani:	1.000.000	4.600.000

Kratkoročni finansijski plasmani na dan 31. decembra 2019. godine u iznosu od 1.000.000 KM potpunosti se odnose na kratkoročni depozit u Addiko banci oročen na šest mjeseci sa kamatnom stopom 0,7%.

17. Gotovina i gotovinski ekvivalenti

Gotovina i gotovinski ekvivalenti	31.12.2019. u KM	31.12.2018. u KM
Poslovni račun - domaća valuta	11.316.580	2.683.070
Poslovni račun - strana valuta	497.523	688
Blagajna - domaća valuta	745	1.087
Ukupno gotovina i gotovinski ekvivalenti:	11.814.848	2.684.845

18. Aktivna vremenska razgraničenja

Aktivna vremenska razgraničenja	31.12.2019. u KM	31.12.2018. u KM
<i>Unaprijed obračunate ugovorene kamate i zakupnine</i>		
Pripadajuće kamate i zakupnine – obveznice	1.334.420	1.303.954
Pripadajuće kamate i zakupnine – depoziti	76	8.700
Pripadajuće kamate i zakupnine – krediti	34.205	35.884
	1.368.701	1.348.538
Prenosna premija – reosiguranje	419.194	356.535
Rezervisanje za štete – reosiguranje	209.966	175.173
Ostala aktivna vremenska razgraničenja	1.977	1.946
	631.137	533.654
Ukupna aktivna vremenska razgraničenja:	1.999.838	1.882.192

19. Kapital

Osnovni kapital iskazan na dan 31. decembra 2019. godine u iznosu od 8.000.000 KM (na dan 31. decembra 2018. godine u iznosu od 6.070.000 KM) sastoji se od 8.000 običnih (redovnih) akcija nominalne vrijednosti od 1.000 KM po akciji. Jedini akcionar Društva je Grazer Wechselseitige Versicherung AG, Graz, Austria.

20. Dugoročna rezervisanja

Dugoročna rezervisanja	31.12.2019. u KM	31.12.2018. u KM
Matematička rezerva životnih osiguranja	88.089.933	76.628.667
Rezervisanja za učešće u dobitku	8.875.570	8.032.438
Rezervisanja za naknade i beneficije zaposlenih	68.970	53.630
Ukupno dugoročna rezervisanja:	97.034.473	84.714.735

Sredstva matematičke rezerve najvećim dijelom su plasirana u razne vrste obveznica (obveznice stare devizne štednje, obveznice ratne štete, obveznice opština i gradova Republike Srpske i obveznice sa evro klauzulom čiji je emitent Republika Srpska), dok je preostali dio ovih sredstava uložen u bankarske depozite i dugoročni zajam dat firmi Grawe Nekretnine doo. Što se tiče obveznica opština i gradova Republike Srpske sredstva su plasirana u: obveznice opštine Bijeljina, obveznice opštine Brod, obveznice opštine Istočni Stari Grad, obveznice opštine Istočno Novo Sarajevo, obveznice opštine Kotor Varoš, obveznice opštine Lopare, obveznice opštine Zvornik, obveznice opštine Kozarska Dubica i obveznice opštine Šipovo. Takođe, manji dio ovih sredstava uložen je u akcije 10 emitenata na banjalučkoj berzi.

21. Obaveze za premiju i specifične obaveze

Obaveze za premiju i specifične obaveze	31.12.2019. u KM	31.12.2018. u KM
Obaveze za premije reosiguranja i retrocesija u zemlji	62.949	95.239
Obaveze za proviziju iz poslova	264.714	172.272
Ukupno obaveze za premiju i specifične obaveze:	327.663	267.511

22. Druge obaveze iz poslovanja

Druge obaveze iz poslovanja	31.12.2019. u KM	31.12.2018. u KM
Primljeni avansi, depoziti i kaucije	1.425.585	1.182.129
Obaveze prema dobavljačima	15.918	3.350

Druge obaveze iz poslovanja	31.12.2019. u KM	31.12.2018. u KM
Obaveze prema fizičkim licima po ugovoru	800	300
Obaveze prema povezanim pravnim licima	23.119	17.737
Obaveze za članarine i doprinose komorama i udruženjima	4.352	-
Ostale obaveze	46	34
Ukupno druge obaveze iz poslovanja:	1.469.820	1.203.550

23. Pasivna vremenska razgraničenja

Pasivna vremenska razgraničenja	31.12.2019. u KM	31.12.2018. u KM
Prenosne premije životnih osiguranja	6.486.347	5.651.610
Prenosne premije neživotnih osiguranja	9.673	8.282
Rezervisane štete životnih osiguranja	890.629	657.114
Rezervisane štete neživotnih osiguranja	2.920	4.344
Druga pasivna vremenska razgraničenja	79.224	57.422
Ukupno pasivna vremenska razgraničenja:	7.468.793	6.378.772

24. Transakcije sa povezanim pravnim licima

U okviru svojih redovnih poslovnih aktivnosti Društvo obavlja transakcije sa povezanim licima. U toku 2019. i 2018. godine obavljene su sljedeće transakcije sa povezanim pravnim licima:

Bilans stanja	31.12.2019. u KM	31.12.2018. u KM
Obaveze:		
Grazer Wechselseitige Versicherung AG, Graz, Austria	(23.084)	(17.737)
Grawe d.d.Sarajevo	(34)	-
	(23.118)	(17.737)
Potraživanja:		
Grawe Nekretnine d.o.o. Banja Luka	4.572.268	4.708.385
	4.572.268	4.708.385
Neto potraživanja:	4.549.150	4.690.648

Bilans uspjeha	31.12.2019. u KM	31.12.2018. u KM
Prihodi:		
Grawe Nekretnine d.o.o. Banja Luka	278.120	286.067
	278.120	286.067
Rashodi:		
Grazer Wechselseitige Versicherung AG, Graz, Austria	(185.327)	(142.249)
Grawe Nekretnine d.o.o. Banja Luka	(144.399)	(110.905)
Atos osiguranje a.d. Bijeljina	(1.825)	-
Grawe Nekretnine d.d. Sarajevo	(69)	-
	(331.620)	(253.154)

25. Upravljanje rizicima osiguranja

Društvo zaključuje aktivne ugovore o osiguranju kojima se rizik od osiguranja prenosi sa klijenta na Društvo, kao i pasivne ugovore o reosiguranju kojima se rizik osiguranja prenosi sa Društva na reosiguravatelje.

Po svojoj prirodi svaki pojedinačan rizik osiguranja je slučajan i nepredvidiv. Kod pružanja jedne ili više vrsta osiguranja, osnovni rizik proizilazi iz činjenice da ukupna šteta i naknada šteta plaćena po ugovoru pređu iznos premije ili preuzetih obaveza po pojedinom riziku, zbog učestalosti ili veličine šteta. Upravljanje rizikom osiguranja ima za cilj da omogući Društvu ostvaranje dobiti na način da se ne ugroze osnovni interesi osiguranika, korisnika osiguranja i drugih povjerilaca, kao ni stabilnost poslovanja. Društvo neprekidno prati sopstvenu izloženost riziku osiguranja, što obuhvata prepoznavanje, procjenjivanje i mjerenje rizika, te na osnovu toga donošenje odgovarajućih odluka i preduzimanje konkretnih aktivnosti.

26. Upravljanje finansijskim rizicima

Ciljevi upravljanja finansijskim rizicima

Zbog specifičnosti poslovanja, veličine sistema i nedostatka sredstava za uvođenje potpune informatizacije, upravljanje finansijskim rizicima se prati na nivou Društva. Praćenje finansijskih rizika povezanih sa poslovanjem Društva i upravljanje istim odvija se putem internih izvještaja po osnovu kojih se vrši identifikacija rizika, utvrđuje stepen i veličina rizika. Iako se svi rizici ne mogu u potpunosti eliminisati, većina se može unaprijed predvidjeti i minimizirati.

Kreditni rizik

Kreditni rizik je rizik da dužnici neće biti u mogućnosti da dugovanja prema Društvu izmire u potpunosti i na vrijeme, što bi moglo dovesti do finansijskog gubitka Društva. Kreditni rizik obuhvata dugoročne finansijske plasmane, kratkoročne finansijske plasmane i potraživanja.

Društvo nema značajnu koncentraciju kreditnog rizika, obzirom da se plasmani i njegova potraživanja odnose na veći broj kupaca.

Rizik likvidnosti

Rukovodstvo Društva upravlja rizikom likvidnosti na način koji mu obezbjeđuje da u svakom trenutku ispunjava svoje obaveze. Rizikom likvidnosti se upravlja održavanjem odgovarajućih novčanih rezervi, praćenjem planiranih i stvarnih novčanih tokova i održavanjem adekvatnog odnosa dospijuća finansijskih sredstava i obaveza.

Upravljanje rizikom kapitala

Upravljanje rizikom kapitala služi rukovodstvu Društva da očuva mogućnost poslovanja po principu stalnosti poslovanja, istovremeno maksimizirajući prinose vlasnicima i drugim interesnim stranama putem optimizacije odnosa duga i kapitala.

Rukovodstvo Društva analizira kapital kroz pokazatelj zaduženosti, koji se izračunava kao odnos neto zaduženosti i ukupnog kapitala. Neto zaduženost se obračunava tako što se ukupne finansijske obaveze, kratkoročne i dugoročne, umanje za gotovinu i gotovinske ekvivalente. Ukupan kapital predstavlja zbir svih kategorija kapitala prikazanih u Bilansu stanja i neto zaduženosti.

S obzirom da Društvo nema obaveza po kreditima, Društvo ne analizira kapital kroz pokazatelj zaduženosti.

27. Sudski sporovi

Na dan 31. decembra 2019. godine, protiv Društva se vodi pet sudskih sporova sa ukupnom procijenjenom vrijednošću od 25.485 KM, a Društvo se javlja kao tužilac u tri sudska spora sa ukupnom procijenjenom vrijednošću od 30.297 KM i očekivani ishod je da se spor dobije.

28. Poreski propisi

Poreski sistem Bosne i Hercegovine je u procesu kontinuirane revizije i izmjena. Međutim, još uvijek postoje različita tumačenja poreskih propisa. U različitim okolnostima, poreski organi mogu imati različite pristupe određenim pitanjima i mogu utvrditi dodatne poreske obaveze zajedno sa naknadnim zateznim kamatama i penalima.

Poreski propisi RS obuhvataju propise vezano za cijene transfera između povezanih pravnih lica. Važeći propisi definišu princip jednakih uslova odnosno da se transakcije sa povezanim pravnim licima obavljaju po istim uslovima kao i sa trećim licima, kao i metode utvrđivanja transfernih cijena. Stoga se može očekivati da će poreski organi inicirati detaljnu kontrolu transfernih cijena.

Da bi osigurali da oporeziva dobit i/ili carinska vrijednost uvezene robe ne sadrži materijalno značajne greške zbog efekata transfernih cijena između povezanih pravnih lica Uprava Društva vjeruje da je tumačenje važećih zakona ispravno.

Shodno navedenom, na dan 31. decembra 2019. godine Društvo nema rezervisanja za potencijalne poreske obaveze (na dan 31. decembra 2018. godine nije bilo rezervisanja).

29. Mišljenje ovlaštenog aktuaru

U skladu sa Zakonom o društvima za osiguranje, ovlašteni aktuar je u svom izvještaju izrazio pozitivno mišljenje o finansijskim izvještajima Društva i godišnjem izvještaju o poslovanju Društva za 2019. godinu.

30. Događaji nakom datuma izvještavanja

Nakon 31. decembra 2019. godine – datuma izvještavanja, do dana odobrenja ovih finansijskih izvještaja nisu se desili događaji koji bi prouzrokovali korekciju ovih finansijskih izvještaja, a događaji koji su materijalno značajni za objavljivanje u ovim finansijskim izvještajima su:

Rješenjem o registraciji 057-0-Reg-19 002822 od 8. januara 2020. godine koje je donio Okružni privredni sud Banja Luka u registar poslovnih subjekata upisana je statusna promjena spajanje uz pripajanje Akcionarskog društva za osiguranje Atos osiguranje a.d. Bijeljina društvu sticaocu Akcionarskom društvu za osiguranje Grawe osiguranje a.d. Banja Luka.

Rješenjem o brisanju broj 057-0-Reg-20-000048 od 17. januara 2020. godine izvršeno je brisanje Akcionarskog društva za osiguranje Atos osiguranje a.d. Bijeljina, i sva prava, obaveze i imovina Atos osiguranja a.d. Bijeljina, prelaze na Grawe osiguranje a.d. Banja Luka, kao društvo sticaoca.

31. Usaglašavanje potraživanja i obaveza

Društvo je izvršilo usaglašavanje svojih potraživanja i obaveza sa stanjem na dan 31. decembra 2019. i 31. decembra 2018. godine. U postupku usaglašavanja sa poslovnim partnerima, nisu utvrđena materijalno značajna neusaglašena potraživanja i obaveze.

32. Informacije o segmentima

Segmenti poslovanja predstavljaju komponente Društva koje ostvaruju prihode i rashode, čije poslovne rezultate redovno pregleda rukovodstvo Društva i za koje postoje raspoložive zasebne finansijske informacije.

Rukovodstvo Društva je organizovalo poslovanje sa stanovišta svojih usluga. U tom kontekstu, postoje dva segmenta poslovanja. Shodno tome, na dan 31. decembra 2019. godine Društvo je imalo 2 segmenta o kojima se izvještava: životno osiguranje i neživotno osiguranje.

Računovodstvene politike primijenjene prilikom sastavljanja finansijskih informacija o segmentima o kojima se izvještava su identične računovodstvenim politikama Društva objelodanjenim u napomeni 3 uz finansijske izvještaje.

Informacije o segmentima o kojima se izvještava su date u nastavku teksta. Iznosi za prethodnu godinu su reklasifikovani u skladu sa MSFI 8 „Segmenti poslovanja“.

Prihodi i rezultati segmenata

Bilansne pozicije	Životno	Neživotno	Ukupno
Poslovni prihodi			
Prihodi od premije osiguranja, saosiguranja, reosiguranja i retrocesija životnih osiguranja	20.639.125	-	20.639.125
Prihodi od premije osiguranja, saosiguranja i reosiguranja neživotnih osiguranja	-	20.773	20.773
Prihodi po osnovu učešća saosiguranja, reosiguranja i retrocesija u naknadi šteta neživotnih osiguranja	-	1.297	1.297
Prihodi po osnovu učešća saosiguranja, reosiguranja i retrocesija u naknadi šteta životnih osiguranja	528.056	-	528.056
Prihodi od ukidanja i smanjenja rezervisanja neživotnih osiguranja	-	3.963	3.963
Ostali prihodi po osnovu životnog osiguranja	23.106	-	23.106
Ukupno poslovni prihodi	21.190.287	26.033	21.216.320
Poslovni rashodi			
Funkcionalni rashodi			
Rashodi za dugoročna rezervisanja i funkcionalne doprinose	11.759.572	-	11.759.572
Naknade šteta, ugovorenih iznosa i premija saosiguranja i reosiguranja	7.750.694	-	7.750.694
Naknade šteta i ostale naknade neživotnih osiguranja	-	9.886	9.886
Troškovi sprovođenja osiguranja			
Troškovi amortizacije i rezervisanja	87.853	-	87.853
Troškovi materijala, energije, usluga i nematerijalni troškovi	5.118.628	1.372	5.120.000
Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi	649.148	-	649.148
Ukupno poslovni rashodi	25.365.895	11.258	25.377.153
POSLOVNI DOBITAK/(GUBITAK)	(4.175.608)	14.775	(4.160.833)
Finansijski prihodi	4.924.396	181.248	5.105.644
Finansijski rashodi	(116.791)	(3.722)	(120.513)
Ostali prihodi	35.060	52	35.112
Ostali rashodi	(13.212)	(5)	(13.217)
Dobitak prije oporezivanja	653.845	192.348	846.193
Porez na dobit	-	-	-
Ukupan neto dobitak perioda	653.845	192.348	846.193

Sredstva i obaveze segmenata

Bilansne pozicije	Životno	Neživotno	Ukupno
Stalna imovina			
Nematerijalna ulaganja	5.655	-	5.655
Nekretnine, postrojenja oprema i investicione nekretnine	500.883	-	500.883
Dugoročni finansijski plasmani	101.306.465	4.350.716	105.657.181
	101.813.003	4.350.716	106.163.719
Tekuća imovina			
Dati avansi	90.347	-	90.347
Potraživanja po osnovu premije, učešća u naknadi šteta i ostali kupci	469.638	277	469.915
Druga potraživanja	1.195.256	-	1.195.256
Kratkoročni finansijski plasmani	1.000.000	-	1.000.000
Gotovinski ekvivalenti i gotovina	11.346.065	468.783	11.814.848
Aktivna vremenska razgraničenja	1.265.209	734.629	1.999.838
	15.366.515	1.203.689	16.570.204
UKUPNA AKTIVA	117.179.518	5.554.405	122.733.923
Kapital			
Osnovni kapital	3.000.000	5.000.000	8.000.000
Rezerve iz dobitka	346.853	273.639	620.492
Nerealizovani dobitci po osnovu finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju	1.488.718	9.310	1.498.028
Nerealizovani gubici po osnovu finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju	(125.645)	-	(125.645)
Neraspoređeni dobitak	6.053.048	254.251	6.307.299
	10.762.974	5.537.200	16.300.174
Dugoročna rezervisanja	97.034.473	-	97.034.473
Kratkoročne obaveze			
Obaveze za premiju i specifične obaveze	324.174	3.489	327.663
Obaveze po osnovu zarada i naknada zarada	48.276	-	48.276
Druge obaveze iz poslovanja	1.468.705	1.115	1.469.820
Obaveze za poreze, doprinose i druge kratkoročne obaveze	84.724	-	84.724
Pasivna vremenska razgraničenja	7.456.192	12.601	7.468.793
	9.382.071	17.205	9.399.276
UKUPNA PASIVA	117.179.518	5.554.405	122.733.923

Informacije u vezi sa najvećim kupcima

Usljed prirode usluga osiguranja, Društvo nema značajnu koncentraciju velikih osiguranika, jer ima veliki broj međusobno nezavisnih osiguranika sa malim pojedinačnim prometom.

Geografske informacije o prihodima od prodaje

Društvo ostvaruje sve svoje prihode na teritoriji Republike Srpske.

Odgovorno lice